

A milliomodik látogató

Irla Farkas Imre

Nagy dolog volt az az 1885-ik évi országos kiállítás. A megnyitáson ott volt az udvar, a kormány, a külföldi hatalmak képviselői. És ott volt egy olyan fejedelem, akinek a méltósága akkor egyedülálló volt az egész világon. A költő király: Jókai Mór.

A kiállítás fényesen sikerült. A szomszédos államokból társas kirándulásokat szerveztek a megtekintésére. Az óriási hordó éppen úgy hatott, mint az óriási Iparcsarnok, meg az óriási Dobos-féle vendéglő-pavillon, amely valóban úgy festett, mintha óriások lombfűrészmunkája lett volna.

A kiállítás vezetősege el is határozta, hogy megjutalmazza a látogató közönséget. Már az 1885-ik évben is... Mit adtak a népek leggyakrabban és legszívesebben? A reménységet.

Ez a legolcsóbb és leghálásabb jutalom. Egyet megjutalmaznak, ezek reménykednek...

Elhatározták ennél fogva, hogy a — milliomodik látogatót megjutalmazza busásan és bőségesen. Száz darab kiállítási részvényt adnak az illetőnek és kerek kétezer pengő forintot.

Az Országos Kiállítás esztendejében, Szent István napjának reggelén két liszteskék formaruhába öltözött katona baktatott a Naphegy oldala felé. Befordultak egy leckerítéses árnyas kis udvarba, amely félig barlang volt és piros abroszokkal terített asztalok árulták el a sötétes kis porta kocsmajellegét.

A kocsmá Pülcher bácsi volt, aki két dologról volt nevezetes. Arról, hogy ő volt a leggorombább kocsmáros a Gellért lejtőjétől egészen a Hármashatárhegyig, azután meg neki volt a legragyogóbb szép neveltánya, Pülcher Piroska. Talán mondanom se kell, hogy Piroska kedvéért mászott föl a két katona a hegyre, nem pedig Pülcher bácsi bicskanyitogató vizes boraért.

A két katona, mint már említettem, liszteskék, avagy hivatalos meghatározással: „molnárkék” uniformisban büszkélkedett. Azért hordták a világos császárkabátot, mert — pékkatonák voltak. Hát hiszen mindenestre szebbek, délcebbek voltak a huszárok, jobban festett a kávébarna tüzéruniformis, meg a „fekete parólis” Mollináry-baka

is százszor jobban imponált a fehérnépnek, de azért ők büszkén viselték ezt az uniformist, ragyogó tiszták voltak, a rézgomb ragyogott, a bőrök kellően ki volt viaszolva és a bajonett vésztőlóan fityegett a derekukon. Az említett pillanatban ők képviselték a hadsereget Pülcher bácsi udvarán, sőt nemcsak a hadsereget, hanem az egész világot, minthogy kora délelőtt volt és ilyenkor legfőlebb csak az ül a kocsmában, aki — másnapról ott maradt. Pülcher bácsinak azonban mégsem imponáltak a pékek, bizonyos fitymáló szótlanossággal tette elébük a kadarka fröccsöt, meg apró tányéron a savanyu tüdőt.

Marsal Pista (így hívták az egyik legényt, a kiállítási jegyzőkönyvből állapítottam meg) tisztességtudóan bemutatta a barátját. (Ennek a neve is föl van jegyezve az 1885-ik évi országos kiállítás annaleiseiben.)

— Bachmayer József írástudó regruta.

Pülcher bácsi megértette a dolgot. Előző napon volt valami megállapodásuk a lány meg a kocsmakörül Marsal Pistával. Azt kellene most írásba foglalni. Ugy is történt. Pülcher mester pipára gyújtott és diktálta vala a következőket:

„Alulírott Marsal István kötelezem magamat, hogy kétezer forintot fizetek Pülcher Ádám urnak a naphegyi kocsmá bérletéért...”

(Bachmayer Józsefnek megakadt a kezében a penna. Körülnézett a szegényes kis portán és azt gondolta: disznóság ennyit kérni ezért az egész „vacakért”. De megnyugtatta a tudat, hogy tájékozva vala kedves pajtása anyagi viszonyairól és tudta, hogy se égen, se földön nincs több vagyona hatvan krajcárnál, abból is reggelit fizet, meg aztán megváltja a kiállítási biletjét.)

Pülcher bácsi tovább diktált, inkább markáns, mint épületes stílusban.

„Ha ezt a summát Marsal István lefizeti egy hét alatt, megkapja a vendéglőhelyiséget, Pülcher Ádám neveltáncjának, Pülcher Piroskának kezével egyetemben...”

Marsal Pistának villogott a szeme. Az utolsó mondatot ő diktálta:

— Ha azonban a kétezer forintot Marsal ur kifizeti Pülcher Ádámnak, úgy nevezett kocsmáros köteles a helyiséget azonnal elhagyni.

Pülcher bácsi röhögött a pipacsutóra mögött:

— Hogyne, hogyne... boldogan...

A legények fölcihelődtek, utrakeltek. A kocsmablakban két szomorú szem nézett a délceg

pék-katonák után, Pülcher Piroska könnyektől ragyogó két szép szeme. Utközben beszélgetett a két legény. Azt kérdezte Bachmayer József:

— Te. Csak nincs valahol pénzed?

— Egy fityingem sincs...

— Hát akkor?

— Azt hazudtam neki, hogy örököltam. De már kételkedik. A lányt addig nem szabad látnom, amíg a pénzt le nem szurkolom.

— Hát akkor?...

— Marsal Pista a szerelmesek boldog könynyelműségével vont vállat.

— Eh... Majd csak lesz valahogy!

Most pedig adjuk át a szót — minden kommentár nélkül — az egykori krónikásnak:

„Augusztus hó huszadikán reggel, a kiállítás nyitáskor még 9021 hiányzott a milliomodik látogatóból. Délelőtt csak lassan érkezett a közönség, mert a budavári ünnepségekben vett részt. A bizottság, mely a milliomodik fogadására alakult, Schnierer Gyula elnökelete alatt a főbejáratnál foglalt helyet: a többi bejáratot elzárták. Déli egy óra után már közel volt a milliomos szám és nagy izgalom vett erőt a díszes társaságon, akik között ott volt gróf Zichy Jenő, meg Matlekovics Sándor. Pontban félkettőkor jelent meg a 999.999-ik látogató, aztán jött két pék-katona. A főszámvevő az elsőt megragadta és diadalmasan vitte a bizottság elé. A baka nem tudta mire vélni a dolgot, míg a bizottság elnöke fölvilágosítással és a nagy jutalommal nem szolgált neki. A jutalmazott Marsal István kübekházai katona, de a pajtásának, Bachmayer József cservenkai illetőségű hadfinak is jutott a bizottság előzékenységéből külön száz pengő forint. Schnierer kiállítási igazgató fényes ebéddel traktálta meg őket.”

Még ennél is érdekesebb, hogy mi történt a „diszcebéd” után?

Hát nagyon zajtalanul és gyorsan pergett le az egész happy end! Ebéd után egy-egy bécsi vergóniával a szájukban flakkerre ült Marsal Pista meg a Bachmayer Jóska. Meg sem állottak Pülcher bácsi naphegyi kocsmájáig. Itt Marsal Pista szó nélkül kifizette az ámuló kocsmáros kezébe a kétezer pengő forintot és a szerződés utolsó pontjának értelmében azonnal eltávolította nevezett kocsmárost a helyiségből, majd boldogan ölelte szívére aráját, a piruló Pülcher Piroskát!...

Máig is élnek, ha meg nem haltak!

P. H. 1928 március 1.